

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах нестійкого зовнішнього середовища, з метою адаптації до умов ринку, забезпечення стійких конкурентних позицій, керівництво має отримувати необхідну інформацію про сучасний стан підприємства для ухвалення своєчасних обґрунтованих управлінських рішень. Питання стосовно економічних та фінансових успіхів, які бажає досягти підприємство, з позиції довгострокової перспективи вирішуються в межах стратегічного фінансового контролінгу, пріоритетним завданням якого є забезпечення зростання вартості підприємства, відповідно, максимізація ринкової вартості власного капіталу.

Визначити суть стратегічного контролінгу можна за такими його характеристиками:

по-перше, стратегічний контролінг повинен відповідати стратегічним планам підприємства. Це означає, що насамперед існує стратегія підприємства і тільки для її успішної реалізації застосовують стратегічний контролінг;

по-друге, стратегічний контролінг спрямований на досягнення стратегії підприємства: йдеться про те, що існує можливість виявити певні невідповідності фактичного стану речей з плановими, вчасно реагувати на ситуацію, що склалася, і відповідно регулювати виявлені недоліки;

по-третє, стратегічний контролінг дозволяє узгодити діяльність підприємства із зовнішнім середовищем. Якщо запропонована стратегія не відповідає сучасним ринковим умовам, то доцільно ввести в неї певні корективи, а можливо, і кардинально її змінити;

по-четверте, саме стратегічний контролінг визначає перелік показників, які є мірилами тих чи інших процесів на підприємстві і дозволяють порівнювати й аналізувати між собою фактичний стан з плановим [4, с. 5].

Метою стратегічного контролінгу є побудова системи управління, яка дозволяє своєчасно встановити причини відхилення з метою внесення поправок у стратегію фірми до виникнення оперативних недоліків.

В основі концепції стратегічного контролінгу лежить ідея безперервного циклу управління, що включає:

визначення цілей розвитку;

моделювання чинників, які визначають досягнення цих цілей, і обмежень, що є в організації;

планування дій, що ведуть до досягнення встановлених цілей;

постійний моніторинг, який дає можливість відстежувати стан ключових показників ефективності та їх відхилення від плану;

аналіз досягнутих результатів, який дає змогу краще уявляти природу "носіїв ефективності";

складання управлінської та фінансової звітності, що допомагає керівникам ухвалювати економічно обґрунтовані рішення.

Важливим моментом для досягнення мети діяльності підприємства в рамках обраної стратегії є забезпечення узгодженості між собою стратегічних цілей (рис. 1) [1].

Ефективне функціонування системи стратегічного контролінгу неможливе без встановлення відповідних стандартів, які б ураховували стратегічні інтереси підприємства, відбираючи найбільш важливі показники, співвідношення між якими виражали б стратегічні настанови підприємства [2].

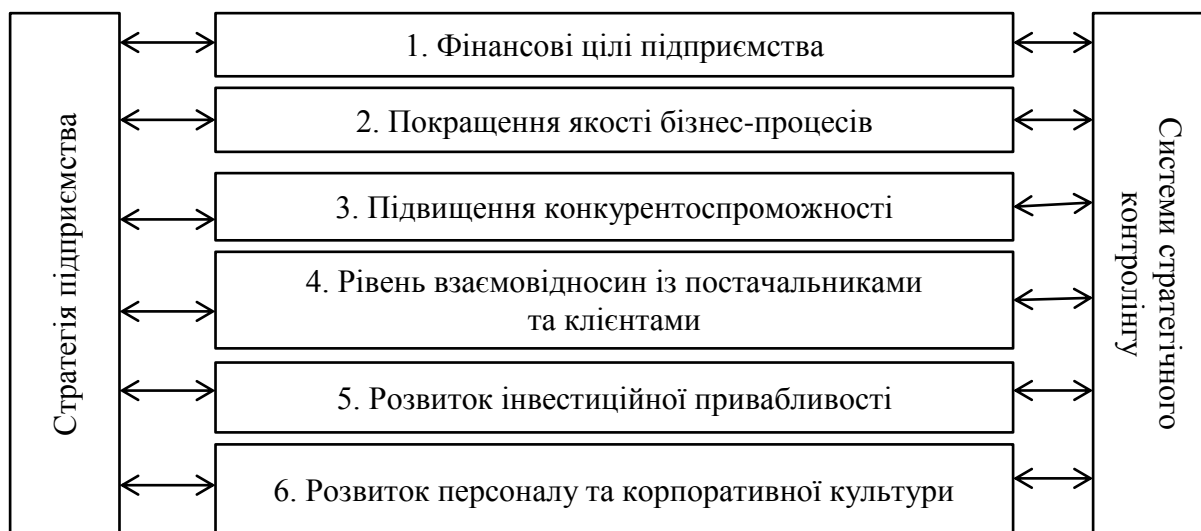

Рис. 1. Узгодження цілей стратегічного фінансового контролінгу з фінансовою стратегією підприємства [1]

Погоджуючись з Н. Н. Погостинскою [2], зазначимо, що система стандартів стратегічного контролінгу на підприємстві має ґрунтуватися на певних принципах (табл. 1). Головною метою критеріїв (стандартів) системи стратегічного контролінгу є забезпечення встановлення фактів їхньої відповідності або невідповідності визначеним економічним показникам.

Таблиця 1

Принципи розроблення стандартів стратегічного контролінгу [3]

Принципи	Загальнонаукові (філософські)	Особливі (теорія господарських систем)	Спеціальні (формування моделей стратегічного контролінгу)
Методологічні	ідеалізація, науковість	системність, концепція пошуку ідеалу, виявлення особливостей об'єкта	комплексність, інтеграція, взаємопогодженість показників
Методичні	інваріантність, формулювання визначень	конструктивність визначень, системотвірна роль функції	нормативність, еталонність, порівнянність, розвиток
Практичної реалізації	корисність, реалізація	можливість інтерпретації	базування на чинній системі обліку, наочність

У рамках стратегічного контролінгу зусилля фінансових служб підприємств концентруються на виконанні основних завдань:

- визначення стратегічних напрямів діяльності підприємства;
- визначення стратегічних чинників успіху;
- визначення стратегічних цілей і розроблення фінансової стратегії підприємства;
- впровадження дієвої системи раннього попередження та реагування (перманентний аналіз шансів і ризиків, сильних і слабких сторін);
- визначення горизонтів планування;
- довгострокове фінансове планування: прибутків і збитків, Cash-flow, балансу, основних фінансових показників;

довгострокове управління вартістю підприємства та прибутками його власників; забезпечення інтеграції довгострокових стратегічних цілей і оперативних завдань, які ставляться перед окремими працівниками та структурними підрозділами [2].

Формування системи стратегічного контролінгу та впровадження його в діяльність підприємства передбачає виконання таких етапів:

перший етап – формування необхідної інформаційної бази контролінгу;

другий етап – оцінювання та прогноз потенційних можливостей підприємства;

третій етап – створення системи взаємопов'язаних стратегічних і операційних цілей підприємства;

четвертий етап – адаптація системи стратегічного контролінгу до умов обраної стратегії з урахуванням визначених цільових показників;

п'ятий етап – формування комплексної системи контролінгу;

шостий етап – впровадження комплексної системи контролінгу [1].

Тож в умовах сьогодення контролінг набуває своєї популярності в стратегічному управлінні, оскільки стратегія підприємства будується на перспективу. Застосування стратегічного контролінгу передбачає моніторинг ринку, що забезпечує керівництво підприємства актуальною інформацією, дає змогу коригувати стратегію підприємства.

Список використаної літератури

1. Карцева В. В. Формування системи стратегічного контролінгу підприємства на базі визначення цільових показників / В. В. Карцева // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 1 (52). – С. 184–188.

2. Петренко С. Н. Контроллинг : учеб. пособ. / С. Н. Петренко. – Киев : Ника-Центр, Эльга, 2003. – 328 с.

3. Погостинская Н. Н. Контроллинг в системе стратегического управления : монография / Н. Н. Погостинская, Ю. А. Погостинский. – Санкт-Петербург : Изд-во МБИ, 2006. – 117 с.

4. Шанк Дж. Стратегическое управление затратами: Пер. с англ. / Дж. Шанк, В. Говиндараджан. – СПб.: ЗАО «Бизнес Микро», 1999. – 288 с.